

DE EXCURSIES IN 2004

Jaar vol zeldzaamheden

onder redactie van Aldert Gutter

Noorder Boerenvaart 36, 1601 SN Enkhuizen

met medewerking van de excursieleiders

Gutter, A. (ed.). 2005. The NMV forays in 2004. *Coolia* 48(3): 149-159.

Impressions are given by the foray guides of the forays of the Dutch Mycological Society, organized in 2004. The foray leaders provide impressions of their excursions, and the most interesting finds are mentioned.

In 2004 werden door de NMV 33 landelijke excursies georganiseerd. Door droogte en gebrek aan paddestoelen zijn zes excursies niet doorgegaan. Van vijf andere excursies zijn helaas geen verslagen ingestuurd. Zo zijn 22 excursies overgebleven, waarvan hieronder de verslagen zijn opgenomen.

Wie naar de tabel kijkt, ziet dat de gemiddelde opkomst anderhalf maal zo hoog was als in het jaar ervoor. Ook was het gemiddelde aantal waarnemingen hoger: 2004 was dus weer een goed paddestoelenjaar! Maar dat kan natuurlijk al gauw na de extreem droge zomer van 2003... Wat pas duidelijk wordt als je de verslagen leest, is dat er het afgelopen jaar heel veel bijzonderheden gevonden zijn. En in alle soorten en maten. We zijn er natuurlijk aan gewend dat elk voorjaar weer allerlei kleine schijfjes of bekerzwammetjes gevonden worden, die soms ook nog nieuw zijn voor ons land. Zo waren er voor de loopbezitters zeldzame Mosschijfjes, Uitbreekkommetjes, Dekselbekertjes en Spinragschijfjes te bewonderen. Ook korstjesmensen komen altijd wel aan hun trekken: er zijn genoeg zeldzame Tandjeszwammen, Rouwkorstjes en Poria's. Als het klein is, valt er natuurlijk voor echte speurders uit elke excursie wat te halen: immers, wie niet verder kijkt en de schors niet zelf van de bomen pelt, zal niet het genoegen kunnen smaken oog in oog te komen met zoiets kleins en fraais als het Gaffelhaarbuisje (*Henningsomyces*)! Vaak is klein zijn debet aan de (vermeende!) zeldzaamheid: je wordt immers gewoon over het hoofd gezien! Maar dit jaar vielen ook de grote zeldzaamheden op. En niet omdat men de vindplaats al jaren kent, zodat men de excursiedeelnemers kan voorbereiden op maar liefst vijf soorten Stekelzwammen. Vooral de onverwachte ontmoetingen zijn het mooist en natuurlijk in het bijzonder als het heuse boleten of amanieten zijn! Zo maakten dit jaar 14 zeldzame boleten hun opwachting. De meest bijzondere: de Haagbeukboleet (*Leccinum griseum*), de Gelige ruigsteelboleet (*L. crocipodium*), de Geelnetboleet (*Boletus appendiculatus*), de Goudporieboleet (*B. impolitus*), het Bronskleurig eekhoornpjesbrood (*B. aereus*), de Kersrode boleet (*Aureoboletus gentilis*) en *Boletus legaliae* sensu Vesterholt & Holm (2002), welke mogelijk de van één Nederlandse vindplaats bekende en verdwenen Wolfsboleet (*B. lupinus* Fr. volgens het 'Overzicht') is. De bijzondere amaniet betrof de Geelwratte amaniet (*Amanita franchetii*), maar wie naar Schoorl gaat vindt altijd wel de Narcisamaniet (*A. gemmata*), die voor de meeste mensen ook bijzonder is, omdat deze op zoveel plaatsen achteruitgegaan of verdwenen is. Een overvloed aan bijzondere parasolletjes en vezelkoppen is in de terreinen aangetroffen, alsmede ook

enkele zeldzame russula's en melkzwammen. Ook waren er twee nieuwe bekerzwammen voor ons land, terwijl de Bleke grondbekerzwam (*Geopora foliacea*), die als verdwenen te boek stond, weer is teruggevonden. Kortom: 2004 was weer een jaar vol verrassingen, waarvan de vele smakelijke details in de verslagen hieronder te lezen zijn, maar ook op Internet, zoals u zult zien, want daar zijn soms uitgebreide excursielijsten te vinden. Ik kan u aanraden in de paddestoelenarme perioden wat vaker digitaal op pad te gaan!

Datum	Terrein	Leiding	Deeln.	Taxa
17 april	Vervallen...			
1 mei	Clingendaal	L. Bakker-Walter	9	79
8 mei	Bunderbos	J. Bollen	16	80
15 mei	Hollandse Hout	F. Stokman	6	weinig
22 mei	Lauwersmeer	T. van der Kooij	geen info	
5 juni	Willinks Weust	N. Dam	12	99
12 juni	Vervallen...			
19 juni	Vervallen...			
26 juni	Vervallen...			
3 juli	Vervallen...			
10 juli	Mijnsteenstort Wilhelmina	P. Kelderman	10	84
17 juli	Bunderbos	H. Huijser	9	136
24 juli	Castenraysche Vennen	N. Dam	27	128
31 juli	Laarmanshoek en Lankhorst	T.A. van den Berg	6	29
7 aug.	Vervallen...			
14 aug.	Bremerbergbos en Harderbos	G. van Zanen	7	50 + 52
22 aug.	Westerbroek en Baggerputten	R. Douwes	7	21 + 50
28 aug.	Asserbosch	E. Arnolds	15	140
4 sept.	Langbroekerwetering	B. Tolsma	30	?
11 sept.	Westerse en Rolderveld	R. Enzlin	geen info	
18 sept.	Groote Slink en Bunthorst	S. Helleman	?	?
25 sept.	Huys ten Donck	G. Fransen	9	95
26 sept.	Oud Amelisweerd	E. van den Dool	20	150
2 okt.	Loonse en Drunense Duinen	J. Kap	3	97
3 okt.	Solleveld	H. Toetenel	geen info	
9 okt.	Schoorlse Duinen	F. van den Bergh	22	103
16 okt.	Gunterstein	G. Immerzeel	14	190
17 okt.	Wolfhezerheide	L. Jansen	geen info	
23 okt.	Haarlemmermeerse Bos	R. Chrispijn	8	< 100
24 okt.	Luttenbergerven	T. Reijnders	geen info	
30 okt.	Kennemerduinen	N. Buiten	18	130
13 nov.	Westduinen	P.J. Keizer	10	?
20 nov.	Berkheide	L. Jalink & M. Nauta	12	84
		Gemiddeld:	13	105

1 mei: Clingendaal (Lenie Bakker)

Het beginpunt was het parkeerterrein van Renbaan 'Duindigt'. Van daar gingen we over de 'Amonsvlakte': een ruig stukje oud duin met rommelbosjes, dat helaas ten offer dreigt te vallen aan een nabijgelegen golfbaan. Vervolgens liepen we met negen deelnemers de achteringang van Clingendaal in. Het was mooi weer, maar de zandige bodem leek na de regen in de voorgaande dagen alweer erg droog. De begroeiing bestaat uit gemengd loofbos met veel ondergroei. Er werden 79 soorten gevonden. Niets spectaculairs, maar genoeg leuke dingen, zoals bijvoorbeeld Morieljes, om iedereen tevreden huiswaarts te doen keren.

8 mei: Bunderbos (Jo Bollen)

Op deze excursie in het meest zuidelijke gedeelte van het vijf kilometer lange hellingbos waren 16 paar zoekogen verantwoordelijk voor 80 soorten. De weinige neerslag in maart en april en de te lage nachttemperaturen waren op dit voor het Bunderbos lage aantal zeker van invloed. Maar er werden toch leuke vondsten gedaan. Opvallend was het al vroeg verschijnen van bijvoorbeeld de Groensteelsatijnzwam (*Entoloma incanum*), de Sterspoorsatijnzwam (*E. conferendum*) en het Blauwplaatstaalsteeltje (*E. chalybaeum*). Zeker leuk is ook het Wratsporige mosschijfje (*Octospora melina*) op een stengel van Grote brandnetel in plaats van levend mos. De soort is volgens het 'Overzicht' uiterst zeldzaam, maar volgens Emiel Brouwer (1999, vermeld onder de naam *O. similis*) toch al diverse malen in Nederland gevonden. Op Grote brandnetel zat ook nog een Uitbreekkommetje: *Pyrenopeziza urticicola*. Deze soort is nog niet eerder vermeld voor ons land. Vermeldenswaard zijn zeker ook nog het Vlokkig breeksteeltje (*Conocybe subnuda*), Rafelig breeksteeltje (*C. exannulata*), Naaldbosmosklokje (*Galerina sideroides*), Kristalmosklokje (*G. nana*) en de Kleine brandplekbekerzwam (*Peziza sepiatra*). Op deels vermolmd Canadese populier groeiden enkele vruchtlichamen van de Kardinaalsbekerzwam (*Peziza subisabellina*). Na afloop van deze gezellige excursie met een fijne groep mensen waren het enkele regendruppels die ons begeleidden naar ons vervoer.

15 mei: Hollandse Hout (Frans Stokman)

Door de voorafgaande droge periode was het aantal soorten dat deze dag werd gevonden zeer laag. Zes mensen waren vol goede moed op weg gegaan; de aardigste waarneming betrof een Adonismycena (*Mycena adonis*).

5 juni: Willinks Weust (Nico Dam)

Een beroemd terrein, maar wel wat vroeg in het jaar. We trokken met z'n twaalfen vanaf station Winterswijk naar het excursieterrein, en daar sloeg de schrik mij om het hart: alle bermen volgeparkeerd en hordes mensen met dozen en mandjes. 't Zal toch geen paddestoelenexcursie met 150 deelnemers worden? Al snel bleek dat de aanpalende steengroeve die zaterdag opengesteld was voor stenen- en fossielenzoekers, zodat de excursie toch overzichtelijk bleef. We hebben er 99 soorten gevonden en genoten van het bos met daarin de bloemrijke graslanden. Enkele bijzonderheden: Beukenspinragschijfje (*Arachnopeziza aurata*, minuscuul maar prachtige oranjegele schijfjes ingezonken in bleekgeel spinrag), Wratsporig hazenpootje (*Coprinus echinosporus*, één van de weinige Inktzwammen met geornamenteerde sporen), *Epichloe typhina* (als een puisterig kokertje

rondom grashalmen groeiend), Franjetandjeszwam (*Hyphodontia barba-jovis*, een vuilwitte korstzwam met lange tanden) en de Zalmkleurige poria (*Junghuhnia nitida*, een zeer zeldzame korstvormige buisjeszwam die z'n Nederlandse naam met ere draagt). Middenin het bos kwamen we tot wederzijdse verrassing Jan en Thijs S. tegen, welbekend bij doorgewinterde NMV-ers, maar die we hier anoniem houden omdat ze er vast uiterst illegaal rondliepen. Maar ze brachten wel een prachtige Goudgele hertenzwam (*Pluteus leoninus*) mee voor de lijst!

10 juli: Mijnsteenstort Wilhelmina (Piet Kelderman)

Tien enthousiastelingen bezochten deze dag de mijnsteenstort 'Wilhelmina' te Kerkrade. Het weer was schitterend, eigenlijk te mooi voor een paddestoelenexcursie. Vierentachtig soorten haalden de lijst: niet zo bijster veel, maar de hier toch wel verwachte Russula-soorten lieten het vrijwel afweten. Het had de dagen ervoor behoorlijk geplensd, wat niet ten voordele was uitgevallen voor veel soorten. Verse vruchtlichamen van het Weerhuisje (*Astraeus hygrometricus*) waren natuurlijk aanwezig, net als op meerdere plaatsen de Harde populierboleet (*Leccinum duriusculum*), en veel vertegenwoordigd was de Geringde viltkop (*Inocybe agardhii*). Fraai waren de vondsten van de Schubbige knobbelspoorvezelkop (*Inocybe margaritispora*) en de Heidezwavelkop (*Psilocybe ericaea*). Zeker de laatste was voor deze locatie een verrassing, maar op een mijnsteenstort weet je het maar nooit!

17 juli: Bunderbos bij Elsloo (Henk Huijser)

De weken voor de excursie hadden niet bepaald 'zwammenvriendelijk' weer gebracht. Toch bleken nog negen personen erop vertrouwd te hebben dat er in dit hellingbos met zijn kalkrijke bronnetjes wel wat te vinden zou zijn. Tenslotte behoort het stuk Bunderbos bij Elsloo tot onze mooiste kroonjuwelen, hetgeen later tijdens de binnenlandse werkweek weer eens overduidelijk zou blijken. Gelukkig behoorde ook Jo Bollen tot de deelnemers. Hij kent als inwoner van Elsloo de vele voor mycologen aantrekkelijke plekjes in dit gebied als geen ander, zodat zo vroeg in het seizoen toch reeds 136 soorten genoteerd konden worden. Ongetwijfeld waren de zeven soorten Parasolzwammen (*Lepiota spp.*), zeven soorten Hertenzwammen (*Pluteus spp.*) en de Schermpjeseikhaas (*Polyporus umbellatus*) de voorboden voor de rijkdom aan bijzondere paddestoelen later in het jaar.

24 juli: Castenrayse vennen (Nico Dam)

Zonnig, warm, droog en tot m'n stomme verbazing 27 deelnemers, waarvan drie uit Duitsland. De Castenrayse vennen bestaan uit natte tot matig droge bossen en een paar stukken extensief beweide grasland. Tijdens de voorexkursie een week eerder, onder vergelijkbare weersomstandigheden, waren we volledig lekgeprikt door de muggen, maar dat bleef nu gelukkig uit. Voor eind juli kregen we een respectabele soortenlijst (128 soorten), maar er zaten eigenlijk geen echte toppers bij. Wel een paar soorten die ik zelf eigenlijk meer met het einde van het seizoen associeer, zoals Rossige melkzwam (*Lactarius rufus*) en Gewolkte russula (*Russula brunneoviolacea*). Maar de grote teleurstelling bleef bewaard tot het eind: geen koffie met vlaai in Castenray, het café is er op zaterdag midden in de zomer gesloten...

31 juli: Laarmanshoek / Lankhorst (Atte van den Berg)

Daar het in de weken voorafgaand aan de excursie erg droog was geweest, besloot de excursieleider, na een terreinverkenning, de 'opbellers' af te raden te komen. Desondanks kwamen er nog vijf deelnemers opdagen. Om hen toch iets niet-alledaags te laten zien, werd eerst een proefvlak bezocht met een viertal soorten stekelzwammen. De Lankhorst en Laarmanshoek leverden nog 23 soorten op met als 'hoogtepunt' een aantal exemplaren van de Zwartvoetkrulzoom (*Paxillus atrotomentosus*). Vervolgens werd de berm langs de weg, waarin ook een meetnetproefvlak ligt, afgezocht. Met een gering aantal mensen kan dit zonder al te veel risico (er wordt vaak stevig gereden op deze smalle weg) en dit leverde nog een tiental Blauwvoetstekelzwammen (*Sarcodon scabrosus*) en Hanenkammen (*Cantharellus cibarius*) op. Het was al met al een gezellige excursie.

14 augustus: Bremerbergbos en Harderbos (Ger van Zanen)

Het feit dat slechts zeven deelnemers aanwezig waren, waarvan nog vijf Flevolandse werkgroepleden en slechts twee overige NMV-leden, is zeker gedeeltelijk toe te schrijven aan twee oorzaken: ten eerste de augustusmaand, waarin veel mensen met vakantie zijn en ten tweede de voorafgaande langdurig tropisch warme en droge periode. Pas enkele dagen voor onze excursie begon de regen en daalde de temperatuur tot omstreeks 20 °C. Het resultaat was dan ook dat zowel 's morgens als 's middags ongeveer tweederde van de waargenomen soorten houtbewoners waren. In het Bremerbergbos in totaal 50 soorten, waarvan 31 houtbewoners; in het Harderbos in totaal 52 soorten, waarvan 36 houtbewoners. In het Bremerbergbos slechts vijf mycorrizavormers, namelijk één *Scleroderma*-, één *Lactarius*- en drie *Inocybe*-soorten. De enige bijzondere soort daarvan was de Valse satijnvezelkop (*Inocybe paludinella*), een Rode-lijstsoort (KW) en de eerste vondst in Oostelijk Flevoland (voorheen een keer gezien in het Voorsterbos). In het Harderbos nog minder mycorrizavormers: slechts één, welke werd meegenomen door Atte van den Berg, maar deze vondst kwam wegens zijn conditie niet verder dan *Inocybe cf. splendens*. Uit de overige saprofieten kwamen nog wel enkele leuke vondsten naar voren. In het Bremerbergbos waren dat: Witte kaalkopmycena (*Hemimycena crispata*) als bewoner van loofstrooisel, Dwergwielkje (*Marasmius bulliardii*) op bruin geworden, liggende eikenbladeren en het spektakelstuk van de dag: een bekerzwam die moest worden opgestuurd naar J. Häffner en door hem werd gedetermineerd als *Peziza obtusapiculata* (zie vorige Coolia). Nieuw dus voor Nederland. Het Harderbos gaf ook een leuke vondst: een bruine korstzwam die in het veld niet determinabel was. Deze moest worden opgestuurd naar Bernhard de Vries die het als het Geelgerande rouwkorstje (*Tomentella ellisii*) determineerde: nieuw voor Flevoland.

22 augustus: Westerbroek en de Baggerputten (Roel Douwes)

Het was niet veel soeps, we zaten net in een periode met weinig paddestoelen, nadat het aanvankelijk in het noorden in juli zeer goed was geweest. Er waren zeven deelnemers, allen uit het noorden afkomstig. We hebben drie kilometerhokken bezocht, twee in Westerbroek en één in de Baggerputten. In Westerbroek noteerden we in totaal een dikke 50 soorten, in de Baggerputten 21. In alle drie hokken vonden we de Spikkelplooiarasol (*Leucocoprinus brebisonii*), die kennelijk op dit moment volop fructificeerde. Kortom leuke gebieden, die op dit moment hun reputatie niet waar konden maken.

28 augustus: Asserbosch (Eef Arnolds)

Het Asserbosch is één van de minder bekende mycologische kroonjuwelen in het noorden van het land. Onder de 15 deelnemers waren er enkelen uit het midden en westen van het land die het terrein nog niet eerder hadden bezocht. Ze waren aangenaam verrast door het oude hulst-eikenbos en de fraaie lanen. De mycoflora was nog bezig om het trauma te verwerken van de hittegolf eerder in de maand en niet optimaal ontwikkeld. Toch werden zo'n 140 soorten genoteerd. De meeste indruk maakte de uitgestrekte, romantische begraafplaats met oeroude bomen in schrale mosgazons. Sommige deelnemers gaven te kennen dat ze hier best hun laatste rustplaats zouden willen vinden. Maar zo ver was het nog niet; vandaag moest er gewerkt worden! Doordat jaarlijks het gevallen blad wordt afgevoerd, is op het kerkhof een voedselarm milieu ontstaan waar de mycoflora sterk aan schrale wegbermen doet denken. We vonden hier maar liefst 15 Rode-lijstsoorten, waaronder vooral mycorrizapaddestoelen, zoals de bedreigde Goudgele vezelkop (*Inocybe aurea*), Porfieramaniet (*Amanita porphyria*) en Vergelende russula (*Russula puellaris*). Nieuw voor het Asserbosch waren onder andere het Oranje koraaltje (*Ramariopsis crocea*) en de Bosbrandvlamhoed (*Gymnopilus odini*), hier niet op een brandplek, maar gewoon in het gras. De Zwarte truffelknotszwam (*Cordyceps ophioglossoides*) werd in drie kilometerhokken genoteerd, soms met honderden bijeen en steeds parasiterend op de Stekelige hertentruffel (*Elaphomyces muricatus*). Elders in het bos vonden we een prachtig en zeldzaam staalsteeltje, de Fraaie satijnzwam (*Entoloma lepidissimum*). De excursie werd besloten met thee en gebak op het terras van de kinderboerderij in het midden van dit prachtige stadsbos.

4 september: Langbroekerwetering (Bert Tolsma)

We verzamelden ons met zo'n 30 mensen bij station Driebergen-Zeist voor een excursie in het Langbroekerweteringgebied met zijn vele interessante landgoederen. Veel van die landgoederen zijn vrij toegankelijk en leveren door de betrekkelijk lage ligging in dit in vroeger tijden ontgonnen gebied vaak erg leuke vondsten op. Uiteraard zijn in die terreinen de oude eikenlanen favoriet. In de meeste parken is weinig parkeergelegenheid en omdat een grote opkomst werd verwacht had ik Emma van den Dool gevraagd of zij met de helft van de mensen een ander programma wilde volgen. Zij ging met haar groep naar Leeuwenburg en daarna naar Sterkenburg; ik eerst naar Hardenbroek en vervolgens naar Laag Moersbergen. Voor Emma was de middag op Sterkenburg het meest interessant; voor mijn groep de ochtend op Hardenbroek. Een paar bijzonderheden van Hardenbroek waren de Geelwratte amaniet (*Amanita franchetii*), de Gewone knolvezelkop (*Inocybe praetervisa*) en vooral *Russula carminipes* die tot dan toe alleen bekend was van Sterkenburg. Verder vonden we de boleet die onder verschillende namen op een aantal terreinen rondom Zeist opduikt (*Boletus splendidus* Martin, *Boletus lupinus* ss. Bres. en *Boletus satanoides* Smotl.), maar o.a. in een sleutel in Svampe 45 (Vesterholt & Holm, 2002) *Boletus legaliae* wordt genoemd. Op Laag Moersbergen bij Doorn spraken met name de Wollige stekelparasolzwam (*Lepiota jacobi*) en de Bleke parasolzwam (*Lepiota subalba*) tot de verbeelding. Van het kleine grut noem ik het Houtknoopje (*Cudoniella acicularis*) en het Klimopdekselbekertje (*Trochila craterium*). Van Emma kreeg ik van Sterkenburg o.a. een rijtje namen van bijzondere boleten, echt indrukwekkend: het Bronskleurig eekhoortjesbrood (*Boletus aereus*), de Geelnetboleet (*Boletus appendiculatus*), ook *Boletus legaliae* (in beide hokken zelfs), alle drie in de Rode Lijst als ernstig bedreigd opgenomen; verder de Haagbeukboleet (*Leccinum griseum*), de Kersrode

boleet (*Aureoboletus gentilis*), de Wortelende boleet (*Boletus radicans*) en nog een echte topper: de Gelige ruigsteelboleet (*Leccinum crocipodium*), die op de omslag van de Coolia van dit jaar prijkt. Hij liet zich erg mooi in alle stadia van ontwikkeling zien. Vooral de lanen aan de buitenzijde van dit landgoed zijn rijk aan kleibospaddestoelen. Opnieuw werd bewezen dat dit gebied in de nabijheid van de Kromme Rijn steeds weer zorgt voor aangename verrassingen.

18 september: Groote Slink-Bunthorst (Stip Helleman)

We hadden prachtig zonnig excursieweer. Helaas was het al twee weken zo en voor paddestoelen op zandgrond is dat funest. Echte zeldzaamheden werden dus niet gevonden onder de plaatjeszwammen en de aantallen waren ook niet groot. De verrassingen kwamen dus uit een andere hoek, zoals het Wit gaffelhaarbuisje (*Henningsomyces candidus*), dat massaal verscholen zat aan de binnenzijde van de schors van een verrotte berkenstam, en een tak met zeer fraaie toefen Vermiljoenhoutzwam (*Pycnoporus cinnabarinus*).

11 september: Westerse en Rolderse Veld (Roeland Enzlin)



25 september: Huys ten Donck (Grieta Fransen)

Als je naar een kroonjuweel gaat, zijn je verwachtingen uiteraard hoog gespannen. Bij de verkenning vooraf leek het er echter allerminst op dat deze verwachtingen vervuld zouden worden. Anderhalve paddestoel en nog wat klein grut. Geen Satansboleten, Franje-amanieten of Stekelkopamanieten te bekennen. Nou ja, dan moesten we maar genieten van de oude bomen en de aparte sfeer op dit landgoed. De deelnemers aan de excursie waren echter vastbesloten om een heuse lijst te krijgen en al gauw bleek dat negen paar ogen aanzienlijk meer zien dan één paar. Zo vonden we uiteindelijk 95 soorten, waarvan sommige nieuw waren voor het gebied. Bijzondere vondsten waren wat mij betreft: Behaarde roodsteelcollybia (*Collybia konradiana*), Bruinsnedeheartenzwam (*Pluteus luctuosus*), Lila aderzwam (*Phlebia lilascens*), Witstelige zadelkluiwzwam (*Helvella latispora*), Gedrongen hazenoor (*Otidea cochleata*) en Paarse brandplekbekerzwam (*Peziza moseri*). Ook vonden we wel 12 verschillende Vezelkoppen, die Thom Kuyper meestal in het veld al een naam kon geven. Hij vertelde ook nog hoe hij dat zag en rook, maar te vrezen valt dat we nog heel vaak moeten oefenen om dat ook te kunnen! Vlak voor de eerste regendruppels vielen, waren we weer bij de auto's en konden we terugzien op een geslaagde dag.

26 september: Oud Amelisweerd (Emma van den Dool)

Vandaag bezochten 20 NMV-leden het landgoed ‘Oud Amelisweerd’ te Bunnik. Omdat het landgoed in het weekend druk bezocht wordt, was de beheerder Joop Spaans er als duidelijk herkenbare boswachter bij aanwezig om aan te geven dat ons buitenpadelijk gedrag dit keer legaal en zelfs gewenst was. We hadden de gemeente Utrecht al eerder gewezen op aardige vondsten die in de zomer van 2004 gedaan waren en dat had toen een leuk persbericht opgeleverd als pluim voor het goede beheer van het landgoed. Zodoende werden we dan ook in het veld van koffie en thee voorzien, om ons in een goede conditie te houden voor het doen van veel waarnemingen. We vonden in totaal 150 soorten, waaronder enkele zeldzame en typische kleibossoorten die al langer van dit gebied bekend zijn: *Lactarius ruginosus*, Goudporieboleet (*Boletus impolitus*), Perenvezelkop (*Inocybe fraudans*), Zwartvoetvezelkop (*I. tenebrosa*), Wijnrode vezelkop (*I. adaequata*), Groenige perenvezelkop (*I. corydalina*), Kleibosrussula (*Russula pseudointegra*), Plompe russula (*R. viscida*), Vorkplaatrussula (*R. heterophylla*) en Zonnerussula (*R. solaris*). Nieuwe zeldzaamheden waren Prachtnmycena (*Mycena crocata*), Purpersnedemycena (*M. pelianthina*) en de uiterst zeldzame Roestvlekkenmycena (*M. zephirus*), welke door Marcel Groenendaal op naam gebracht werd en die wel bekend is van kleibossen (o.a. Neerijnen) maar nog niet van dit gebied.

2 oktober: Loonse en Drunense duinen (John Kap)

Na twee afzeggingen zijn we toch nog met drie personen de dag begonnen. Er stond slecht weer op het programma, maar daar is niets van terechtgekomen: we hebben alleen maar zon gezien. Vol goede moed reden we naar de Loonse en Drunense duinen. Na de wagen geparkeerd te hebben, is het ongeveer 1300 meter lopen, voordat we bij de stuifzandgebieden zijn. Echter, zoals het bij de meeste excursies gaat, hebben we ook hier bijna twee uur over de eerste 200 meter gedaan. Na nog een paar honderd meter flink te hebben doorgestapt, met een lunch als tussenstop, werd er bij iedere interessante fungus wel even gestopt. Toen arriveerden wij bij het stuifzandgebied. Dit bestaat ook hier, uiteraard, voornamelijk uit zand, maar is begroeid met grassen, heide, eiken, berken en dennen. Zeg maar: ‘leuke schrale stuifzandgrond’. We gingen op zoek naar de Indigoboleet (*Gyroporus cyanescens*), en deze hebben we gevonden ook, één om precies te zijn. Geen mooi exemplaar, maar genoeg schoonheid om het vlees indigoblauw te zien worden bij het doorsnijden. Een genot om naar te kijken natuurlijk. Op de terugweg gingen we op zoek naar de Zeedenmycena (*Mycena seynii*) en ook deze werd gevonden. In totaal acht stuks op een aantal kegels van de Zeeden (*Pinus pinaster*). Dat waren de bijzondere vondsten van deze dag. Echter, een eervolle vermelding krijgt de Hanenkam (*Cantharellus cibarius*). Deze zijn we onderweg tegengekomen en we zijn ze voor de gezelligheid gaan tellen. Maar toen we de 300 gepasseerd waren, hadden we er genoeg van en hebben we ze links en rechts laten liggen. Ik kan wel met zekerheid zeggen dat de Cantharel in 2004 was teruggekeerd in de Loonse en Drunense duinen. Nu maar hopen dat deze trend zich voortzet in 2005. De totale dagopbrengst van de drie kilometerhokken die we bezocht hebben bedroeg 97 soorten. Hiervan stonden er zes op de Rode Lijst: viermaal KWetsbaar en tweemaal BEdreigd. Volgend jaar is de excursie er weer. Ik hoop dan wel op meer deelnemers, want het is toch een zeer interessant gebied om te onderzoeken, en ook om te bewandelen. Mijn dank gaat uit naar Mels Huisman voor enkele nadeterminaties. Een vondstenlijst van deze excursie is aan te vragen via info@webfungi.nl.

9 oktober: Schoorlse Duinen (Friedjof van den Bergh)

Op deze mooie zaterdagochtend vertrokken 22 deelnemers onder enthousiaste leiding uit de binnenduinrand, met als beloofd einddoel een groep Spechtinktzwammen (*Coprinus picaceus*). Langs de Schoorlse zeeweg werden in de kalkarme dennenbossen o.a. Melkboleten (*Suillus granulatus*), Valse melkboleten (*S. collinitus*), Fijnschubbige boleten (*S. variegatus*) en Bruine ringboleten (*S. luteus*) gevonden. Narcisamaniet (*Amanita gemmata*), Zeedenmycena (*Mycena seynii*) en Zwartvoetkrulzoom (*Paxillus atrotomentosus*) zijn hier relatief gewone soorten, maar vooral de laatste wekt nogal eens de verwondering door zijn forse formaat. In de wat voedselrijkere bermen vielen de Witte kluiфzwammen (*Helvella crispa*) op. Zwarte kluiфzwammen (*H. lacunosa*) en Schotelkluiфzwam (*H. macropus*) werden met wat meer moeite ontdekt. Nestzwammetjes (*Cyathus striatus* en *C. olla*) en het onopvallende Eierzakje (*Nidularia deformis*) werden op houtsnipperresten gevonden, met Levertraanzwammen (*Macrocyttidia cucumis*) in de directe omgeving. Van de aardsterren werden de Gekraagde aardster (*Geastrum triplex*) en de Gewimperde aardster (*G. fimbriatum*) diverse malen gemeld, maar de Kleine aardster (*G. minimum*) slechts éénmaal. In een kortgrazige berm werden na enig zoeken de onopvallende Brede aardtong (*Geoglossum cookeanum*), Slanke aardtong (*G. umbratile*) en het Donkere hazenoor (*Otidea bufonia*) aangetroffen. De Rupsendoder (*Cordyceps militaris*) was daarentegen wat gemakkelijker te vinden. Langs de Julianalaan groeiden in een strook loofbos flinke aantallen van de Grote vaalhoed (*Hebeloma sinapizans*). Hier stonden aan de rand van een hoop houtsnippers de fotogenieke Spechtinktzwammen (*Coprinus picaceus*), en zij vormden een mooi slot van deze excursie met een totaallijst van 103 soorten.

16 oktober: Gunterstein (Gert Immerzeel)

Er waren 14 deelnemers, die hartelijk en enthousiast werden ontvangen door de kasteelheer, die ons graag ziet komen. Het was aardig weer die dag: fris, maar de paraplu kon dicht blijven. Ondanks de lage verwachtingen als gevolg van de voorafgaande droogte en de schrale wind vielen de vondsten niet tegen. In totaal werden ca. 190 soorten aangetroffen, waaronder enkele bijzonderheden, zoals Kersrode boleet (*Aureoboletus gentilis*), Kleine moerasgordijnzwam (*Cortinarius helveolus*), Purperen gordijnzwam (*C. purpurascens*), Bedrieglijke gordijnzwam (*C. simulatus*), Krulzoomridderzwam (*Tricholoma acerbum*), Zwartschubbige ridderzwam (*T. atrosquamosum*), Blozende ridderzwam (*T. orirubens*, tweede vondst in Nederland), Bitterscherpe ridderzwam (*T. sciodes*), Streephoedridderzwam (*T. sejunctum*) en het Struisvarenbuisje (*Woldmaria crocea*, tweede vondst in Nederland).

23 oktober: Haarlemmermeerse Bos (Rob Chrispijn)

Het gaat hier om een jong recreatiebos, aangelegd op de vruchtbare klei van de Haarlemmermeer. Begin jaren '90 is het een aantal keren bezocht en het zou interessant zijn om te zien of dit gebied inmiddels een meer volwassen mycoflora zou hebben gekregen. Inderdaad vonden de acht deelnemers aan deze excursie enkele mycorriza-soorten die daarop wezen. Bij eik groeide de Groene knolamaniet (*Amanita phalloides*) en langs de meer zandige oevers van het meer stonden bij berk de Bonte berkenrussula (*Russula versicolor*) en de Verblekende russula (*R. exalbicans*). De meest algemene symbiont was de Zilveren ridderzwam (*Tricholoma argyraceum* var. *scalpturatum*), maar dat is in dit soort parken op rijkere bodems niet ongebruikelijk. Dat geldt ook voor de zes

soorten vezelkoppen, waaronder de Blozende stinkvezelkop (*Inocybe haemacta*) en de Geelschubbige vezelkop (*I. muricellata*). Het soortentotaal van deze dag lag tegen de 100. Niet zo hoog, maar dat lag ook aan de 's morgens gestaag neervallende regen, waardoor de schrijver er tegenop zag om onder de druipende paraplu te moeten mieren met een steeds vochtiger wordend opschrijfpapiertje. Vertrouwend op zijn geheugen kunnen er (algemene) soorten tussendoorgeglijpt zijn. Zeldzame soorten kregen uiteraard alle aandacht. Het meest bijzonder was de vondst van een vrij donkerbruine, diep in het substraat verzonken, behaarde bekerzwam. Hij werd door drie deelnemers gedetermineerd als de Bleke grondbekerzwam (*Geopora foliacea*). Het is een soort met kronkelige, dikwandige, tot 250 µm lange haren, die hier groeide in een kleibodem die vermengd was met houtsnipperresten. Volgens het 'Overzicht' is deze Grondbekerzwam uiterst zeldzaam en alleen bekend van een vondst uit 1973 langs het Beatrixkanaal.

30 oktober: Kennemerduinen (Nico Buiten)

Met voor paddestoelen gunstig weer bezochten 18 personen deze excursie in het Koevlak in de binnenduinrand van de Kennemerduinen. Onder een vriendelijk schijnend zonnetje liepen we door een uitgestrekt duineikenbos met stukjes duinberkenbos en duingrasland. We vonden er verscheidene aardsterren en wasplaten. Bijzonder waren de vondsten van de Olijfkleurige slijmkop (*Hygrophorus persoonii*) en de Rossige stekelzwam (*Hydnum rufescens*). Onder de verzamelde en thuis microscopisch gedetermineerde paddestoelen bleken meer bijzonderheden te zitten, zoals de Hoekigsporige donsinktzwam (*Coprinus marculentus*) en de Okerwitte ridderzwam (*Tricholoma stipitophyllum*). In totaal zijn er zo'n 130 soorten gevonden.

13 november: Westduinen op Goeree (Peter-Jan Keizer)

Vandaag hadden zich een stuk of 10 mensen verzameld op het parkeerterreintje aan de zuidrand van Goeree. Van hieruit togen we naar de Westduinen. Het had dit seizoen nog niet al te erg gevoren op deze plaats, daarom hoopten we op een redelijke paddestoelenoogst. Aan het terrein zal het zeker niet liggen: de Westduinen zijn bij mycologen bekend vanwege de fraaie wasplatenweiden die er liggen. Kou en regen trotserend, maar af en toe ook met een vleugje zon erbij, bezochten we eerst het terreingedeelte ten noorden van de Klarenbeekweg. Al direct vonden we Sneeuwzwammetjes (*Hygrocybe virginea*) en de sterk geurende 'look-alike' Geurende wasplaat (*Hygrocybe russocoriacea*). Een leuke Wasplaat die ook opdook was *Hygrocybe quieta* in een vrij kleine uitvoering. Er stonden ook diverse soorten knotszwammen, waaronder de in duingrasland altijd algemene Gele knotszwam (*Clavulinopsis helveola*) en Verblekende knotszwam (*C. luteoalba*). Heel spectaculair was de vondst van de Grauwe sikkelkoraalzwam (*Clavulinopsis holmskjoldii*).

Dit is een donker olijfbruine, vertakte knotszwam die qua vorm doet denken aan de 'gewone' Sikkelkoraalzwam (*C. corniculata*). Deze laatste was overigens ook algemeen aanwezig. *Clavulinopsis holmskjoldii* bleek moeilijk te vinden, want zat diep verscholen tussen het gras, maar bleek uiteindelijk in tientallen exemplaren verspreid over het terrein te groeien. Het terreingedeelte aan de zuidkant van de weg is sterker begraasd. Toch waren ook hier Sneeuwzwammetjes algemeen. Wat meer naar het



De Sikkelkoraalzwam

westen stond een prachtige groep forse exemplaren van de Scharlaken wasplaat (*Hygrocybe coccinea*) en tot slot een groepje van een tiental exemplaren van de Violetgrijze wasplaat (*H. lacmus*). Vooral deze laatste soort is een grote zeldzaamheid. Al met al was deze excursie een zeer waardige bijna-afsluiting van het seizoen 2004!

20 november: Berkheide (Leo Jalink & Marijke Nauta)

De laatste excursie van het seizoen ging gepaard met winters weer met heftige hagelbuien, afgewisseld met zon. De 12 deelnemers vonden in totaal 84 soorten, waaronder vijf wasplaten, vier champignons, en zes soorten aardsterren. Het landschap wordt gekarakteriseerd als een dauwbraam- en kustdorpenlandschap. Er werden duingraslanden, duinroosjesvelden, meidoorn- en duindoornstruweel, en een populierenbosje bezocht. Veel typische duinsoorten werden gevonden, zoals *Agaricus devoniensis* (Zeeduinchampignon),

A. semotus (Wijnkleurige champignon), *Clitocybe barbulatum* (Duinmostrechtterzwam), *Mycena chlorantha* (Groene mycena), *Omphalina galericolor* (Duinmostrechttertje), *Neottiella rutilans* ss. str. (Oranje mosbekertje) en het Zandtulpje (*Peziza ammophila*). In totaal werden er 20 soorten paddestoelen van de Rode Lijst



gevonden, waaronder *Geastrum elegans* (Bruine aardster; EB), *Geastrum pseudolimbium* (Krul-aardster; EB), *Hydropus scabripes* (Bruingrijze sapsteel; GE) en *Inocybe calospora* (Stekelspoor-vezelkop; EB). Ondanks het weer een zeer geslaagde afsluiting van het seizoen.



Literatuur

- Arnolds, E.J.M., Kuiper, Th.W. & Noordeloos, M.E. (red.). 1995. Overzicht van de paddestoelen in Nederland. Uitgave Nederlandse Mycologische Vereniging, Wijster.
- Arnolds, E.J.M. & Van Ommering, G. 1996. Bedreigde en kwetsbare paddestoelen in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC Natuurbeheer nr. 24.
- Brouwer, E. 1999. Mosschijfjes (*Lamprospora* en *Octospora*): voorkomen en verspreiding in Nederland. Coolia 42(1): 2-20.
- Vesterholt, J. & Holm, M. 2002. Store rørhatte med røde rørmundinger. Svampe 45: 1-10.